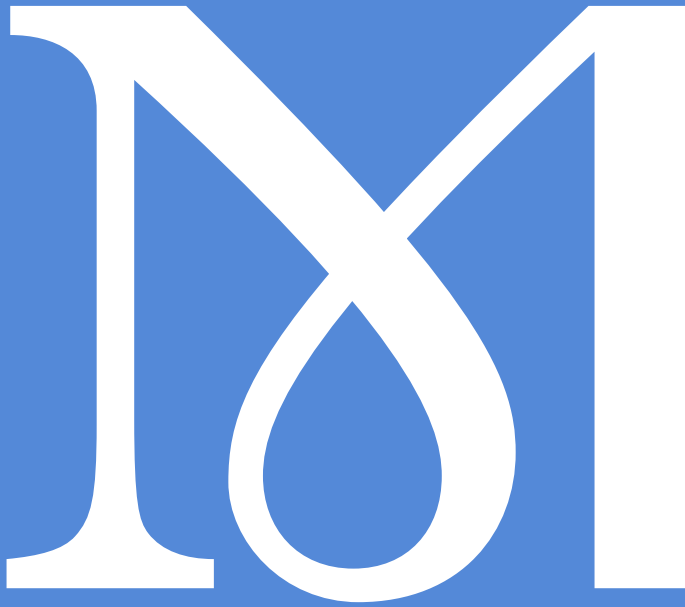

ICOM Code of
ETHICS
for Museums

หลักการยาบรรณ
สำหรับพิพิธภัณฑ์สถาน

สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ

จัดพิมพ์โดย

องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ (อพวช.)

๓๙ หมู่ ๓ ตำบลคลองห้า อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๒๐

โทร. ๐๒-๕๗๗-๙๙๙๙ โทรสาร ๐๒-๕๗๗-๙๙๙๐

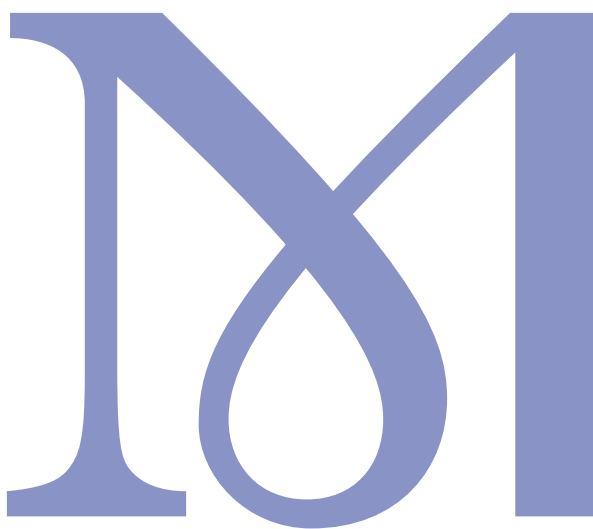
ปี พ.ศ. ๒๕๖๓

จำนวนพิมพ์ ๕๐๐ เล่ม

ISBN 978-616-8261-74-3

หลักจรรยาบรรณสำหรับพิพิธภัณฑ์สถาน
ของสภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ

ICOM Code of
ETHICS
for Museums

สารจากประธานคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วย สภาการพิพิธภัณฑสถานระหว่างชาติ

กิจการพิพิธภัณฑสถานของไทย ถือกำเนิดเมื่อคราวที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้รวบรวมสิ่งของต่าง ๆ มาจัดแสดง ณ หอทองคอกเตี้ย หรือ ศาลาสหทัยสมาคม ในพระบรมมหาราชวัง และเปิดให้สาธารณชนได้เข้าชมอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๔๑๗

จากจุดเริ่มต้นเมื่อ ๑๔๖ ปีมาแล้ว จนถึงปัจจุบัน กิจการพิพิธภัณฑสถานในประเทศไทย ได้แตกแขนงออกเป็นสาขาวิชาต่าง ๆ ตามภารกิจ และองค์ความรู้ที่เพิ่มมากขึ้นทั้งของภาครัฐ และ เอกชน พิพิธภัณฑสถานได้เป็นส่วนสำคัญของสังคมไทย ในฐานะแหล่งเรียนรู้ตลอดชีพ เป็นสถานที่ สร้างแรงบันดาลใจ ให้ความรู้และความเพลิดเพลินใจแก่ผู้ที่ได้เข้าชม งานพิพิธภัณฑสถาน นับเป็น วิชาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญ มีการศึกษาวิจัยและต่อยอดองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนากิจการพิพิธภัณฑสถาน อยู่อย่างสม่ำเสมอตลอดมา ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดแสดง ด้านการอนุรักษ์ การบริหารจัดการ และการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

จริยธรรมสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านพิพิธภัณฑสถาน นับเป็นสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้ปฏิบัติงาน ด้านพิพิธภัณฑศรที่จะศึกษาเรียนรู้ โดยที่ผ่านมา สภาการพิพิธภัณฑสถานระหว่างชาติ หรือ ICOM ได้ประกาศหลักจริยธรรมสำหรับพิพิธภัณฑสถานเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๙ ในที่ประชุมใหญ่สภาการพิพิธภัณฑศรระหว่างชาติ ณ กรุงบัวโนสไอเรส และต่อมาได้รับการปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมในปี ๒๕๔๔ และ ๒๕๔๗ ตามลำดับ

ในนามของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยสภาการพิพิธภัณฑสถานระหว่างชาติ กระผมรู้สึก ยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่องค์การพิพิธภัณฑศรวิทยาศาสตร์แห่งชาติ (อพวช.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้เล็งเห็นความสำคัญของหลักจริยธรรมของผู้ปฏิบัติงานด้าน พิพิธภัณฑศร มีความประสงค์ที่จะดำเนินการแปล และจัดพิมพ์ คู่มือจริยธรรมสำหรับผู้ปฏิบัติงาน พิพิธภัณฑศร (ICOM Code of Ethics for Museums) เป็นภาษาไทยในครั้งนี้ซึ่งเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานที่จะได้มีคู่มือจริยธรรมเป็นแนวทางในการ ปฏิบัติงาน และเป็นการยกระดับกิจการพิพิธภัณฑสถานในประเทศไทยไปสู่มาตรฐานสากล

(นายกฤษฎพงษ์ ศรี)

ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

ประธานคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยสภาการพิพิธภัณฑสถานระหว่างชาติ

สารจากผู้อำนวยการองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ

พิพิธภัณฑ์นอกจากจะเป็นแหล่งรวบรวม เก็บสะสมชิ้นงาน และวัตถุตัวอย่างที่สำคัญแล้วยังเป็นแหล่งถ่ายทอดองค์ความรู้ตลอดจนเรื่องราวของสังคมนั้น ๆ ผ่านการจัดแสดงกิจกรรมและสื่อต่าง ๆ ตามยุคสมัย ไม่ว่าจะเป็นมิติเชิงวัฒนธรรม ศิลปะ หรือวิทยาศาสตร์ ดังนั้น พิพิธภัณฑ์จึงเป็นสถาบันทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้คนทุกช่วงวัย เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญสำหรับชุมชนนั้น ๆ อีกด้วย การบริหารจัดการให้พิพิธภัณฑ์ได้ทำหน้าที่ดังกล่าวจึงไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องอาศัยทรัพยากร หลักวิชาการ รวมทั้งการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ภัณฑารักษ์และผู้ปฏิบัติงานในพิพิธภัณฑ์เองก็ต้องมีความรู้ ความชำนาญ ทักษะ รวมถึงจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานเช่นเดียวกับวิชาชีพอื่น ๆ

สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ (International Council of Museums : ICOM) ได้จัดทำ หลักจรรยาบรรณสำหรับพิพิธภัณฑ์สถาน (ICOM Code of Ethics for Museums) ขึ้น เพื่อให้พิพิธภัณฑ์ทั่วโลกได้มีแนวทางในการรวบรวมวัตถุตัวอย่างและสิ่งจัดแสดงได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งหลักจรรยาบรรณนี้ ทางสมาคมพิพิธภัณฑ์ไทยได้จัดแปลเป็นภาษาไทย และตีพิมพ์ในวารสารสมาคมพิพิธภัณฑ์ไทยเมื่อปี ๒๕๕๒ และต่อมาในปี ๒๕๖๓ องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เห็นว่าหลักจรรยาบรรณดังกล่าวมีความสำคัญต่อการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ของประเทศไทย จึงได้นำมาเรียบเรียงและปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน พร้อมทั้งจัดพิมพ์ขึ้นใหม่ในรูปแบบที่สะดวกต่อการใช้งาน เพื่อให้ภัณฑารักษ์และบุคลากรของพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทยตลอดจนผู้สนใจได้นำไปใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงและการปฏิบัติงาน

สุดท้ายนี้ องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ขอขอบคุณสภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ (ICOM) สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ ประเทศไทย (ICOM Thailand) และสมาคมพิพิธภัณฑ์ไทยที่ให้การสนับสนุนการปรับปรุงและเผยแพร่หลักจรรยาบรรณสำหรับพิพิธภัณฑ์สถานฉบับนี้ ขอขอบคุณพิพิธภัณฑ์ทุกแห่งและทุกหน่วยงานที่เห็นความสำคัญของการยกระดับการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ไทยให้ทัดเทียมในระดับสากลต่อไป

ผศ.ดร.รวิน ระวิวงศ์

ผู้อำนวยการ

องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ

ICOM international
council
of museums

สารบัญ

๒ สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ
(International Council of Museums
หรือ ICOM)

๔ หลักจรรยาบรรณสำหรับพิพิธภัณฑ์สถาน

๕ บทที่ ๑

๖ บทนำ

๖ หลักการ

๗ จุดยืนของสถาบัน

๗ ทรัพยากรทางกายภาพ

๘ ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ (งบประมาณ)

๙ บุคลากร

๑๑ บทที่ ๒

๑๒ หลักการ

๑๓ การจัดหาวัตถุ

๑๖ การเคลื่อนย้ายวัตถุ

๑๘ การดูแลรักษาวัตถุ

๒๑ บทที่ ๓

๒๒ หลักการ

๒๓ หลักฐานขั้นต้น

๒๓ การรวบรวมวัตถุพิพิธภัณฑ์และการวิจัย

๒๗ บทที่ ๔

๒๘ หลักการ

๒๙ สิ่งจัดแสดงและนิทรรศการ

๓๐ แหล่งอื่นๆ

๓๑ บทที่ ๕

๓๒ หลักการ

๓๓ บริการตรวจพิสูจน์วัตถุ

๓๕ บทที่ ๖

๓๖ หลักการ

๓๗ ที่มาของวัตถุพิพิธภัณฑ์

๓๘ การให้ความเคารพต่อชุมชน
ผู้รับบริการโดยตรง

๓๙ บทที่ ๗

๔๐ หลักการ

๔๑ ขอบข่ายของกฎหมาย

๔๓ บทที่ ๘

๔๔ หลักการ

๔๕ การปฏิบัติตามวิชาชีพ

๔๗ ผลประโยชน์ทับซ้อน

สภาการพิพิธภัณฑระหว่างชาติ

(International Council of Museums หรือ ICOM)

เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.๒๔๘๙ โดยผู้มิวเซียฟและมีความเชี่ยวชาญทางด้านพิพิธภัณฑ ซึ่งเป็นบุคลากรในวงการพิพิธภัณฑที่ร่วมกันวางแนวทาง เพื่อให้พิพิธภัณฑสถานสามารถพัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการจัดตั้งองค์กรที่เรียกว่า สภาการพิพิธภัณฑระหว่างชาติ (International Council of Museums) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า ICOM โดยมีเป้าหมายหลักคือเพื่อสร้างมาตรฐานให้กับพิพิธภัณฑ และพัฒนาสังคมผ่านงานด้านพิพิธภัณฑ

องค์กร ICOM เป็นเหมือนหน่วยงานประสานชุมชนพิพิธภัณฑระดับนานาชาติให้ดำเนินไปได้หลากหลาย เช่น การสร้างมาตรฐานด้านการออกแบบนิทรรศการ การบริหาร และการจัดการคอลเลกชัน การส่งเสริมการวิจัย

ปัจจุบันการก้าวเข้าสู่กิจการพิพิธภัณฑสถานได้กำหนดทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน เพื่อเปิดโอกาสให้มีการระดมความคิด หรือปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานต่าง ๆ และร่วมกันหาแนวทางการแก้ไข แลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขา ให้พิพิธภัณฑสถานทุกแห่งสามารถรับใช้สังคมได้ ตามนิยามที่ร่วมกันจัดทำขึ้นมาว่า "พิพิธภัณฑสถาน" คือ สถาบันที่จัดตั้งขึ้น เพื่อรับใช้สังคมและอยู่ควบคู่กับทุกพัฒนาการของสังคมอย่างมั่นคง ด้วยการทำหน้าที่รวบรวม อนุรักษ์ ศึกษาค้นคว้าและวิจัยมรดกของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ทั้งที่จับต้องได้และไม่ได้ เพื่อนำเนื้อหาสาระสื่อสารและจัดแสดงให้กับส่วนรวม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการให้การศึกษ การเรียนรู้ และเพื่อความเพลิดเพลิน รวมทั้งเป้าหมายที่แตกต่างกันในรายละเอียด

ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามกรอบแห่งกฎหมาย หลักการ และระเบียบการของแต่ละประเทศ จึงมีการจัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยสภาการพิพิธภัณฑระหว่างชาติขึ้น เพื่อทำงานควบคู่ประสานกับสภาการพิพิธภัณฑระหว่างชาติได้อย่างใกล้ชิด จะเห็นได้ว่า คำจำกัดความของพิพิธภัณฑนั้นกว้างมาก ครอบคลุมทั้งด้านวัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และธรรมชาติ พิพิธภัณฑนั้นแบ่งได้หลายแบบและบางแห่งก็จัดได้หลายประเภท เช่น

- แบ่งตามการสะสมรวบรวมวัตถุ (Collection)
- แบ่งตามต้นสังกัดหรือการบริหาร เช่น พิพิธภัณฑของรัฐ เอกชน มหาวิทยาลัย
- แบ่งตามลักษณะของผู้เข้าชมหรือกลุ่มเป้าหมาย เช่น นักเรียน นักศึกษาหรือบุคคลทั่วไป
- แบ่งตามการจัดแสดง เช่น พิพิธภัณฑกลางแจ้ง พิพิธภัณฑแหล่งโบราณคดี ประวัติศาสตร์ ฯลฯ

แต่การแบ่งประเภทของพิพิธภัณฑ์ในปัจจุบันนิยมแบ่งตามการจัดแสดง และวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการจัดแสดง คือ

๑. พิพิธภัณฑ์สถานประเภททั่วไป จะรวบรวมวัตถุทุกประเภท และทุกเรื่องเอาไว้ ถือเป็นพิพิธภัณฑ์แบบแรกก่อนที่จะมีการพัฒนาเป็นพิพิธภัณฑ์เฉพาะเรื่องในสมัยต่อมา
๒. พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ จัดแสดงเกี่ยวกับศิลปวัตถุทุกประเภท โดยจะแยกย่อยออกเป็นพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะยุคใด แสดงวัตถุที่เป็นงานฝีมือ เครื่องใช้ไม้อายุต่าง ๆ หอศิลป์ แสดงงานศิลปะประเภทจิตรกรรมและประติมากรรม พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะสมัยใหม่จะคล้ายกับหอศิลป์ แต่จะเป็นศิลปะสมัยใหม่ของศิลปินร่วมสมัยในยุคหลังพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะประเภทการแสดง และพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะแรกเริ่ม แสดงงานศิลปะดั้งเดิมของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์
๓. พิพิธภัณฑ์สถานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เนื้อหาหลักคือแสดงวิวัฒนาการความก้าวหน้าของวัตถุที่มนุษย์คิดค้นประดิษฐ์ขึ้น
๔. พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา จัดแสดงเรื่องราวของธรรมชาติเกี่ยวกับเรื่องของโลกทรัพยากรทางธรรมชาติต่าง ๆ และยังรวมไปถึง สวนสัตว์ สวนพฤกษชาติ วนอุทยาน พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ-สัตว์บกด้วย
๕. พิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ แสดงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แยกย่อยได้เป็นพิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ แสดงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับการเมืองทหาร สังคม เศรษฐกิจ บ้านประวัติศาสตร์ คือการนำเสนอสถานที่ซึ่งเคยเป็นที่อยู่อาศัยของผู้ที่มีชื่อเสียงในอดีต โบราณสถาน อนุสาวรีย์ และสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมถึงเมืองประวัติศาสตร์ และพิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์โบราณคดี
๖. พิพิธภัณฑ์สถานชาติพันธุ์วิทยาและประเพณีพื้นเมือง แสดงชีวิตความเป็นอยู่ในทางวัฒนธรรมและสังคมของมนุษย์และชาติพันธุ์ต่าง ๆ แบ่งออกเป็น พิพิธภัณฑ์สถานพื้นบ้าน (พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น) โดยจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้พื้นบ้าน และพิพิธภัณฑ์สถานกลางแจ้ง เป็นการจำลองสภาพในอดีตด้วยการนำอาคารเก่า หรือจำลองสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ มาไว้ในบริเวณเดียวกัน โดยพยายามสร้างสภาพแวดล้อมรวมถึงบรรยากาศให้เหมือนเช่นในอดีต

สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ (International Council of Museums หรือ ICOM)
สำนักงานใหญ่ตั้งประจำที่ Unesco House, 2 Place de Fonteney Paris ๗ กรุงปารีส
ประเทศฝรั่งเศส

หลักจรรยาบรรณสำหรับพิพิธภัณฑสถาน

งานสำคัญของสภาการพิพิธภัณฑระหว่างชาติ หรือ ICOM (International Council of Museums) คือ การจัดทำหลักจรรยาบรรณสำหรับพิพิธภัณฑสถานขึ้นมาเพื่อเป็นมาตรฐานกลางสำหรับการดำเนินงาน และการปฏิบัติตนอย่างมีอาชีพของพิพิธภัณฑสถาน และบุคลากรในองค์กร ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสภาการพิพิธภัณฑระหว่างชาติ สมาชิกทุกคน ยอมรับที่จะปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณนี้

สภาการพิพิธภัณฑระหว่างชาติได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ รับ**หลักจรรยาบรรณวิชาชีพพิพิธภัณฑ** (The ICOM Code of Professional Ethics) ที่ได้จัดทำขึ้น จากการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๑๕ ที่ กรุงบัวโนสแอเรส ประเทศอาร์เจนตินา เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๙ ต่อมา เมื่อมีการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๒๐ ณ เมืองบาร์เซโลนา ประเทศสเปน ได้มีการลงมติรับรองการเปลี่ยนชื่อหลักจรรยาบรรณนี้เป็น **หลักจรรยาบรรณสำหรับพิพิธภัณฑสถาน** เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๔๔ และได้ลงมติรับรองฉบับปรับปรุง เมื่อการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๒๑ ณ กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

บทที่ ๑

พิพิธภัณฑ์สถาน ปกป้อง คุ่มครอง อนุรักษ์
สร้างความรู้ ความเข้าใจ และเผยแพร่
เรื่องราวที่เกี่ยวกับมรดกทางธรรมชาติ
และวัฒนธรรมของมวลมนุษยชาติ

บทนำ

หลักจรรยาบรรณสำหรับพิพิธภัณฑสถาน โดยสภาการพิพิธภัณฑระหว่างชาติ ฉบับนี้เป็นผลงานสุดยอดที่ใช้เวลาในการปรับปรุงถึงหกปี ด้วยการตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วนถึงสาระหลักของสภาการพิพิธภัณฑระหว่างชาติ ท่ามกลางแนวปฏิบัติของพิพิธภัณฑสถาน ในปัจจุบันหลักจรรยาบรรณ สำหรับพิพิธภัณฑสถานโดยสภาการพิพิธภัณฑระหว่างชาติ ฉบับปรับปรุงที่ยึดถือโครงสร้างจากฉบับ ดั้งเดิมที่เผยแพร่เมื่อพุทธศักราช ๒๕๔๔

หลักการ

พิพิธภัณฑสถาน รับผิดชอบมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ ดังนั้น องค์กรด้านการบริหารทั้งหลายที่มีหน้าที่โดยตรงในการกำหนดทิศทาง แผนยุทธศาสตร์ และพัฒนาการของพิพิธภัณฑสถาน จึงมีความรับผิดชอบหลักในการปกป้อง คุ้มครอง และเผยแพร่ ความรู้ความเข้าใจในมรดกเหล่านี้ และมีความรับผิดชอบต่อมนุษยชาติด้วย ดังนั้นจะต้องจัดหาทรัพยากรทั้งด้านกายภาพหรือบุคคล และด้านเศรษฐกิจ มาสนับสนุนเพื่อให้ภารกิจนี้ประสบความสำเร็จให้จงได้

จุดยืนของสถาบัน

๑.๑ มีเอกสารรองรับความเป็นสถาบัน

องค์กรด้านการบริหาร ต้องมีความมั่นใจว่า พิพิธภัณฑสถานมีธรรมนูญ กฎบัตร หรือเอกสารทางสาธารณูปโภคอื่นใดที่สอดคล้องกับกฎหมายระดับชาติที่แสดงสถานะ พันธกิจความมั่นคงถาวร และการเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรที่ถูกต้องตามกฎหมาย

๑.๒ เอกสารแสดงพันธกิจ วัตถุประสงค์ และนโยบาย

องค์กรด้านการบริหาร ต้องเตรียมการแสดงเจตนารมณ์ และดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และนโยบายของพิพิธภัณฑสถาน และอยู่ในบทบาท และโครงสร้างแห่งการเป็น องค์กรด้านการบริหารทรัพยากรทางกายภาพ

ทรัพยากรทางกายภาพ

๑.๓ สถานที่ตั้ง และบริเวณ

องค์กรด้านการบริหาร ต้องมั่นใจว่าสามารถจัดหาพื้นที่ และบริเวณซึ่งมีสิ่งแวดล้อม ที่เหมาะสมกับการเป็นพิพิธภัณฑสถานที่จะสามารถรองรับภารกิจพื้นฐานที่กำหนดไว้ใน พันธกิจได้

๑.๔ การเข้าถึง

องค์กรด้านการบริหาร ต้องมั่นใจว่าทุกคนสามารถเข้าชมพิพิธภัณฑสถานและวัตถุ พิพิธภัณฑฯได้ตามเวลาที่กำหนดเป็นปกติ และควรให้การพิจารณาเป็นกรณี หากมีการร้องขอ จากบุคคลบางกลุ่มที่มีความจำเป็นเป็นพิเศษ

๑.๕ ความสะอาดและความปลอดภัย

องค์กรด้านการบริหาร ต้องมั่นใจว่ามาตรฐานด้านความสะอาดและความปลอดภัย ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกมีพร้อมสำหรับบุคลากรและผู้เข้าชม

๑.๖ มาตรการป้องกันภัยจากภัยพิบัติต่าง ๆ

องค์กรด้านการบริหารต้องพัฒนา และดำเนินการด้านนโยบายในการป้องกันสาธารณชน และบุคลากร ตลอดจนวัตถุพิพจน์และทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดให้ปลอดภัยจากภัยพิบัติ ทั้งที่เกิดจากธรรมชาติ และเกิดจากมนุษย์

๑.๗ มาตรการด้านการรักษาความปลอดภัย

องค์กรด้านการบริหาร ต้องมั่นใจว่ามีมาตรการด้านการรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสม เพื่อปกป้องวัตถุพิพจน์ให้ปลอดภัยจากโจรกรรม จากความเสียหายด้วยการจัดวาง การจัดการทรัพยากรระหว่างปฏิบัติงานหรือจากการเก็บรักษาในคลัง และระหว่างการขนย้าย

๑.๘ การประกันภัย และการให้ความคุ้มครอง

ในพื้นที่ที่ใช้การประกันภัยตามระบบการค้า องค์กรการบริหารต้องมั่นใจว่าวงเงิน คุ้มครองต้องมีความเหมาะสม และครอบคลุมถึงความคุ้มครองวัตถุพิพจน์ระหว่าง การขนย้าย หรือระหว่างการให้ยืม และรวมถึงวัตถุพิพจน์อื่น ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ของพิพจน์สถาน ในกรณีที่ใช้การประกันในระบบการให้ความคุ้มครองจำเป็นต้องตรวจสอบ ให้แน่ใจว่าวัตถุพิพจน์ที่มีได้เป็นของพิพจน์สถานนั้นได้รับการคุ้มครองอย่าง เหมาะสมด้วย

ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ (งบประมาณ)

๑.๙ การจัดสรรงบประมาณ

องค์กรด้านการบริหาร ต้องมั่นใจว่าการจัดสรรงบประมาณที่พอเพียงเพื่อการดำเนินงาน และการพัฒนากิจการของพิพจน์สถาน งบประมาณทั้งหมดควรจัดหามาด้วยแบบแผน แห่งวิชาชีพ

๑.๑๐ นโยบายการกระจายรายได้ (เงินทุน)

องค์กรด้านการบริหาร ควรมีการจัดนโยบายที่เป็นสายลักษณะอักษรเกี่ยวกับแหล่ง รายได้ที่สามารถจัดหาได้จากการจัดกิจกรรม หรือรับบริจาคจากแหล่งทุนภายนอกได้และไม่ว่า แหล่งทุนจะมาจากที่ใด พิพจน์สถานควรรักษามาตรฐานการดำเนินงานทั้งในด้าน คุณภาพและปริมาณของรายการ นิทรรศการและกิจกรรมของตนไว้ กิจกรรมเพื่อการหาทุน ไม่ควรขัดกับมาตรฐานกลางของสถาบันและสาธารณะ

(ดูเพิ่มเติมข้อ ๖.๖)

บุคลากร

๑.๑๑ นโยบายการรับบุคลากร

องค์กรด้านการบริหาร ต้องมั่นใจว่าทุกการกระทำที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร ต้องกระทำไปโดยสอดคล้องกับนโยบายของพิพิธภัณฑสถาน และถูกต้องตามทำนองคลองธรรม และกระบวนการทางกฎหมาย

๑.๑๒ การแต่งตั้งผู้อำนวยการ หรือหัวหน้าพิพิธภัณฑสถาน

ผู้อำนวยการ หรือหัวหน้าพิพิธภัณฑสถาน เป็นตำแหน่งสำคัญที่สุด ดังนั้นเมื่อมีการแต่งตั้งองค์กรด้านการบริหาร ควรต้องคำนึงถึงความรู้ ความสามารถที่มีความจำเป็นสำหรับการดำรงตำแหน่งอย่างมีประสิทธิภาพ คุณสมบัติเหล่านี้ควรรวมถึงความสามารถทางด้านสติปัญญา และความรู้ทางวิชาชีพควบคู่ไปกับมาตรฐานอันสูงสุดด้านจริยธรรม

๑.๑๓ การเข้าถึงองค์กรการบริหาร

ผู้อำนวยการ หรือหัวหน้าพิพิธภัณฑสถาน ควรเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารพิพิธภัณฑสถานโดยตรง แต่ควรได้รับสิทธิในการเข้าหาหรือคณะผู้บริหารแต่ละคนได้โดยตรงด้วย

๑.๑๔ ศักยภาพของบุคลากรด้านพิพิธภัณฑ

การรับบุคลากรที่มีคุณสมบัติและความสามารถที่ตรงกับความต้องการทุกด้าน เป็นสิ่งที่จำเป็น (ดูเพิ่มเติมข้อ ๒.๑๘ ข้อ ๒.๒๔ และข้อ ๘.๑๒)

๑.๑๕ การฝึกอบรมบุคลากร

ควรมีการจัดสรรโอกาสที่เหมาะสม เพื่อการศึกษาต่อ และการพัฒนาวิชาชีพสำหรับบุคลากรพิพิธภัณฑสถานทุกคน เพื่อการรักษามาตรฐานการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุดอยู่ตลอดเวลา

๑.๑๖ ความขัดแย้งทางจรรยาบรรณ

องค์กรด้านการบริหาร ต้องไม่กระทำการใด ๆ ที่ทำให้บุคลากรจำเป็นต้องดำเนินการที่ขัดแย้งกับหลักจรรยาบรรณฉบับนี้ หรือขัดกับกฎหมายของชาติ หรือจรรยาบรรณสำหรับผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านอื่น ๆ

๑.๑๗ บุคลากรด้านพิพิธภัณฑ และคณะอาสาสมัคร

องค์กรด้านการบริหาร ควรจัดทำนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับงานของอาสาสมัคร เพื่อสร้างเสริมความสัมพันธ์ที่มั่นคงระหว่างคณะอาสาสมัคร และเหล่าบุคลากรในวิชาชีพพิพิธภัณฑทั้งหมด

๑.๑๘ คณะอาสาสมัคร และจรรยาบรรณ

องค์กรด้านการบริหาร ต้องมั่นใจว่า คณะอาสาสมัคร เมื่อเริ่มดำเนินงานกับพิพิธภัณฑสถานต้องตระหนักถึงหลักจรรยาบรรณของพิพิธภัณฑสถานฉบับนี้ และหลักปฏิบัติ ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ แม้เวลาทำกิจกรรมส่วนบุคคล

บทที่ ๒

พิพิธภัณฑ์สถาน คือ สถานที่ที่ได้รับความเชื่อใจ
ในการดูแลรักษาวัตถุสิ่งของ
เพื่อยังประโยชน์ แก่สังคมและเพื่อการพัฒนา

หลักการ

พิพิธภัณฑ์สถาน มีหน้าที่ในการจัดหา อนุรักษ์ สงวนรักษา และเผยแพร่วัตถุในครอบครองของตน ในทำนองเดียวกับการเผยแพร่เพื่อปกป้องคุ้มครองมรดกทางด้านธรรมชาติ ด้านวัฒนธรรม และด้านวิทยาศาสตร์ เพราะวัตถุในพิพิธภัณฑ์สถานนั้น คือ มรดกที่สำคัญต่อส่วนรวม ที่มีสถานะ พิเศษทางกฎหมาย และได้รับการคุ้มครองโดยทะเบียนระหว่างชาติ มรดกในความเข้าใจนี้ คือ ความคิดต่อการปกป้องทรัพย์สิน ซึ่งหมายรวมถึงความเป็นเจ้าของโดยชอบธรรม ความมั่นคงถาวร เอกสารการเข้าถึงและกระบวนการความรับผิดชอบ

การจัดหาวัตถุ

๒.๑ นโยบายการรวบรวมวัตถุ

คณะกรรมการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติแต่ละแห่ง ควรมีนโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการจัดหาวัตถุ การดูแลรักษา และการใช้ประโยชน์ และควรแสดงตำแหน่งที่ชัดเจนของวัตถุอื่นที่ไม่ได้มีการจัดพิมพ์ การอนุรักษ์ หรือแม้แต่ นำออกจัดแสดง (ดูเพิ่มเติมข้อ ๒.๗ และ ๒.๘)

๒.๒ สิทธิในการถือครองโดยชอบธรรม

ไม่มีวัตถุหรือตัวอย่างใด ที่ควรได้มาจากการจัดซื้อ เป็นของขวัญ การยืม การยกให้ หรือการแลกเปลี่ยน เว้นเสียแต่ว่าเป็นความพอใจในการถือครองโดยชอบธรรมของพิพิธภัณฑสถานนั้นเอง ไม่จำเป็นต้องเป็นสิทธิโดยชอบธรรมที่แสดงการเป็นเจ้าของทางกฎหมายภายในประเทศนั้น

๒.๓ แหล่งที่มาของวัตถุและความสำคัญที่เกี่ยวข้อง

ความพยายามที่ต้องคำนึงถึงก่อนการจัดหาวัตถุทุกครั้ง คือ ต้องแน่ใจว่า วัตถุหรือตัวอย่างใด ๆ ก็ตามที่ได้รับการเสนอให้จัดซื้อ ให้เป็นของขวัญ ให้ยืม เป็นมรดกตกทอด หรือเพื่อแลกเปลี่ยนนั้นไม่ได้ผิดกฎหมาย หรือนำเข้าจากประเทศเจ้าของ หรือจากแหล่ง หรือจากการผ่านระหว่างประเทศที่แสดงกรรมสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมาย (รวมถึง ประเทศเจ้าของพิพิธภัณฑสถานนั้นด้วย) ความสำคัญที่เกี่ยวข้องในที่นี้ ควรระบุไว้ในประกาศ การค้นพบและการผลิตวัตถุชิ้นนั้นโดยละเอียด

๒.๔ วัตถุและตัวอย่างจากการลักลอบขุดหรือไม่ได้รับความยินยอม

พิพิธภัณฑสถาน ไม่ควรจัดหาวัตถุที่ได้มาโดยที่ยังไม่ได้รับความยินยอม โดยการลักลอบขุด หรือโดยเจตนาทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่โบราณสถาน แหล่งโบราณคดี แหล่งธรณีวิทยา แหล่งที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตและธรรมชาติ และในทำนองเดียวกัน ไม่ควรจัดหาวัตถุที่ไม่สามารถเปิดเผยให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน หรือแก่พนักงานเจ้าหน้าที่รัฐที่มีอำนาจโดยชอบตามกฎหมาย

๒.๕ วัตถุซึ่งมีความเปราะบางทางด้านวัฒนธรรม

ในการจัดหาวัตถุประเภทโครงกระดูกมนุษย์ และวัตถุประเภทรูปเคารพ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความมีสถานที่เพื่อการจัดเก็บและดูแลให้มีความปลอดภัยและเหมาะสมกับวัตถุ ต้องมีการดำเนินการที่ประกอบด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ความสนใจ และความเชื่อของสมาชิกในชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ หรือกลุ่มทางศาสนา ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งกำเนิดของวัตถุ (ดูเพิ่มเติมข้อ ๓.๗ และ ๔.๓)

๒.๖ ตัวอย่างวัตถุทางชีววิทยาหรือธรณีวิทยาที่ได้รับความคุ้มครอง

พิพิธภัณฑ์สถาน ไม่ควรจัดหาตัวอย่างวัตถุทางชีววิทยาหรือตัวอย่างทางธรณีวิทยา ที่มีการรวบรวมและขายไว้แล้ว หรือจากการถ่ายโอนที่ละเมิดต่อกฎหมายในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค หรือระดับนานาชาติ หรือละเมิดสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสัตว์ป่า หรือการอนุรักษ์ด้านธรรมชาติวิทยา

๒.๗ การรวบรวมสิ่งมีชีวิต

ในกรณีวัตถุพิพิธภัณฑ์ หมายถึงสิ่งมีชีวิตประเภทตัวอย่างพืช หรือสัตว์ควรพิจารณาเป็นพิเศษถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมดั้งเดิมของสิ่งมีชีวิตเหล่านี้ ทำนองเดียวกับเรื่องกฎหมายระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค หรือระดับนานาชาติ หรือสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสัตว์ป่าหรือการอนุรักษ์ด้านธรรมชาติวิทยา

๒.๘ การดำเนินงานรวบรวมวัตถุ

ในนโยบายการรวบรวมวัตถุ อาจรวมถึงการพิจารณาเป็นพิเศษ สำหรับวิธีการดำเนินงาน ที่ชัดเจน ที่เน้นกระบวนการสงวนรักษาทางเทคนิคหรือทางวิทยาศาสตร์มากกว่าที่ตัววัตถุเองหรือเน้นที่การรวบรวมวัตถุหรือตัวอย่างเพื่อประโยชน์ใช้สอยอื่น หรือเพื่อประกอบ การเรียนการสอน (ดูเพิ่มเติมข้อ ๒.๑)

๒.๙ การได้มานอกเหนือจากนโยบายการรวบรวมวัตถุ

การได้มาของวัตถุหรือตัวอย่างที่นอกเหนือไปจากนโยบายของพิพิธภัณฑ์สถานควรให้เป็นเหตุการณ์เฉพาะกรณีไป คณะกรรมการพิพิธภัณฑ์ควรพิจารณาตามความเห็นโดยหลักวิชาชีพและสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกอื่น ๆ ที่สนใจการพิจารณาจะรวมไปถึงความสำคัญของวัตถุหรือตัวอย่างนั้น ๆ ในความเป็นมรดกทางวัฒนธรรมหรือมรดกทางธรรมชาติ ตลอดจนการรวบรวมวัตถุของพิพิธภัณฑ์สถานอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม แม้ว่า จะอยู่ในสถานการณ์นี้ก็ตาม ไม่ควรหมายรวมถึงการจัดหาวัตถุที่ปราศจากสิทธิในการถือครองโดยชอบธรรม (ดูเพิ่มเติมข้อ ๓.๔)

๒.๑๐ การได้มาของวัตถุ โดยสมาชิกในคณะกรรมการ และบุคลากรของพิพิธภัณฑ์

ควรเอาใจใส่เป็นพิเศษในการพิจารณาวัตถุอื่นใด ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการขาย การบริจาค หรือเป็นของกำนัลตอบแทนทางภาษี จากสมาชิกในคณะกรรมการ หรือบุคลากรของพิพิธภัณฑ์ หรือจากครอบครัวและสมาคมที่มีความใกล้ชิดกับบุคคลเหล่านี้

๒.๑๑ สถานที่เก็บวัตถุ

ไม่มีส่วนใดของหลักจรรยาบรรณ สำหรับพิพิธภัณฑ์สถานเล่มนี้ ระบุให้พิพิธภัณฑ์สถานควรละเว้นการจัดเก็บวัตถุตัวอย่างที่ผิดกฎหมาย หรือวัตถุที่ไม่ทราบแหล่งที่มาซึ่งพิพิธภัณฑ์สถานต้องรับผิดชอบตามที่กฎหมายระบุไว้

การเคลื่อนย้ายวัตถุ

๒.๑๒ กฎหมายหรืออำนาจบังคับอื่นในการจัดการ

พิพิธภัณฑสถาน มีอำนาจทางกฎหมายโดยสมบูรณ์ในการจัดการหรือการจัดหาวัตถุภายใต้เงื่อนไขกฎหมายหรือข้อกำหนด และมาตรการอื่น ๆ ต้องมีการสอดส่องดูแลการได้มาแต่เดิมของวัตถุที่นำไปสู่อำนาจสั่งการหรือข้อบังคับอื่นเว้นเสียแต่จะสามารถแสดงถึงแหล่งได้มาให้เห็นอย่างชัดเจน ทำให้ข้อบังคับนั้นไม่สามารถใช้บังคับได้ หรือก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อสถาบันหากผ่อนผันตามขั้นตอนของกระบวนการทางกฎหมาย

๒.๑๓ การลดจำนวนวัตถุพิพิธภัณฑ

การเคลื่อนย้ายวัตถุหรือตัวอย่างใด ๆ จากพิพิธภัณฑสถาน ต้องดำเนินการด้วยความเข้าใจความสำคัญของวัตถุนั้น ๆ ลักษณะเฉพาะ (สามารถซ่อมแซมได้ หรือไม่สามารถซ่อมแซมได้) ข้อระบุในทางกฎหมาย และความเสียหายอื่น ๆ ที่เกิดจากความเชื่อใจของมหาชนที่อาจเป็นผลมาจากการกระทำดังกล่าว

๒.๑๔ ความรับผิดชอบสำหรับการลดจำนวนวัตถุพิพิธภัณฑ

การตัดสินใจลดจำนวนวัตถุพิพิธภัณฑ ควรเป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการร่วมกับผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ และภัณฑารักษ์ผู้รับผิดชอบวัตถุนั้น ๆ การจัดการแบบพิเศษอาจประยุกต์ใช้ได้กับงานรวบรวมวัตถุ (ดูเพิ่มเติมข้อ ๒.๗ และ ๒.๘)

๒.๑๕ การดำเนินการเคลื่อนย้ายวัตถุจากพิพิธภัณฑ์สถาน

พิพิธภัณฑ์สถานแต่ละแห่ง ควรมีนโยบายในการกำหนดวิธีการเคลื่อนย้ายวัตถุออกจากพิพิธภัณฑ์เป็นการถาวร โดยการบริจาค การถ่ายโอน การแลกเปลี่ยน การซื้อขาย การส่งกลับคืนสู่แหล่งที่มา หรือการทำลาย โดยยอมให้มีการเคลื่อนย้ายวัตถุที่ไม่ได้อยู่ภายใต้กฎข้อบังคับไปยังหน่วยงานที่รองรับอยู่ปลายทาง ต้องมีการจัดทำและเก็บบันทึกรายงานทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการลดจำนวนวัตถุที่เกี่ยวข้อง และการควบคุมวัตถุ วัตถุที่ถูกคัดออกนั้นควรตั้งข้อสันนิษฐานไว้เป็นอันดับแรกว่าเพื่อนำไปมอบให้แก่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งอื่น

๒.๑๖ รายได้จากการจัดการวัตถุ

วัตถุพิพิธภัณฑ์ได้รับความไว้วางใจจากส่วนรวมในการดูแล และไม่อาจปฏิบัติเช่นเดียวกับทรัพย์สินที่แปลงเป็นมูลค่าได้ เงินหรือค่าตอบแทนที่ได้รับจากการลดจำนวนวัตถุ หรือการจัดการวัตถุและตัวอย่างจากพิพิธภัณฑ์สถานควรนำมาใช้เพื่อประโยชน์สำหรับวัตถุในพิพิธภัณฑ์ และเพื่อการจัดหาวัตถุนั้น ๆ

๒.๑๗ การจัดซื้อวัตถุประเภทที่ถูกคัดออก

บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ คณะกรรมการ ครอบครัวหรือสมาคมที่ใกล้ชิดไม่ควรได้รับอนุญาตให้ดำเนินการจัดซื้อวัตถุที่ถูกคัดออกไปจากประเภทวัตถุที่ตนเองรับผิดชอบ

การดูแลรักษาวัตถุ

๒.๑๘ ความต่อเนื่องในการรวบรวมวัตถุ

พิพิธภัณฑ์ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อประกันว่าวัตถุ (ทั้งที่เป็นถาวรและชั่วคราว) และข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่มีการบันทึกไว้อย่างถูกต้องนั้นมีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ทั้งในปัจจุบันและต่อไปในอนาคต ในสภาพที่ดีและปลอดภัยในทางปฏิบัติโดยเชื่อมโยงกับความรู้และแหล่งในปัจจุบัน

๒.๑๙ ตัวแทนความรับผิดชอบวัตถุ

ความรับผิดชอบในการดูแลวัตถุ ควรมีการมอบหมายบุคลากรที่มีความรู้ และความชำนาญ ทักษะหรือบุคลากรที่ได้รับการแนะนำมาแล้ว (ดูเพิ่มเติมข้อ ๘.๑)

๒.๒๐ การจัดทำข้อมูลวัตถุ

วัตถุพิพิธภัณฑ์ควรมีการจัดทำข้อมูลไว้ ตามมาตรฐานวิชาชีพที่เป็นที่ยอมรับ ข้อมูลแต่ละรายการ นั้นควรรวมถึงการจำแนกประเภท และรายละเอียดวัตถุแต่ละรายการความเกี่ยวเนื่อง แหล่งที่มา สภาพการดูแลรักษา และสถานที่ตั้งในปัจจุบัน ข้อมูลควรเก็บไว้ในระบบที่มีความปลอดภัย และบุคลากรของพิพิธภัณฑ์ หรือผู้อื่น ๆ ที่ได้รับอนุญาตสามารถเข้าถึงได้

๒.๒๑ การป้องกันจากความเสียหาย

ควรใส่ใจในการพัฒนาปรับปรุงนโยบายการป้องกันวัตถุพิพิธภัณฑ์ ระหว่างที่มีเหตุการณ์ปะทะกันด้วยกำลังอาวุธ และจากความเสียหายอื่น ๆ ที่เกิดจากมนุษย์หรือจากภัยธรรมชาติ

๒.๒๒ การรักษาความปลอดภัยวัตถุและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

พิพิธภัณฑ์สถานควรมีการควบคุม เพื่อหลีกเลี่ยงจากการเปิดเผยข้อมูลที่มีความอ่อนไหวหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลลับเฉพาะ หากข้อมูลนั้นยังไม่ถูกเปิดเผยต่อสาธารณชน

๒.๒๓ มาตรการการอนุรักษ์ป้องกัน

มาตรการการอนุรักษ์ป้องกัน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในนโยบายของพิพิธภัณฑ์ และการดูแลรักษาวัตถุพิพิธภัณฑ์ เป็นความรับผิดชอบที่สำคัญต่อบุคลากรในสายวิชาชีพ พิพิธภัณฑ์ ในการพัฒนาและรักษาสภาพแวดล้อมสำหรับวัตถุ ไม่ว่าจะเป็นคลัง ในการจัดแสดงหรือแม้แต่ในการเคลื่อนย้าย

๒.๒๔ การปฏิบัติการอนุรักษ์และซ่อมแซม

พิพิธภัณฑ์สถานควรมีการตรวจสอบสภาพวัตถุโดยระยะมัตระวัง เพื่อพิจารณาว่าวัตถุนั้น ควรได้รับการอนุรักษ์หรือซ่อมแซมโดยผู้ชำนาญการทางด้านอนุรักษ์และซ่อมแซม โดยมีหลักการสำคัญ คือการให้ความมั่นคงถาวรแก่วัตถุหรือตัวอย่างวัตถุ ขั้นตอนปฏิบัติการอนุรักษ์ทุกขั้นตอนควรมีการบันทึกไว้และปรับปรุงเท่าที่จะทำได้ เช่นเดียวกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงใดที่เกิดขึ้น ควรจำแนกให้เห็นถึงความแตกต่างที่ชัดเจนจากวัตถุ หรือตัวอย่างที่เป็นของดั้งเดิม

๒.๒๕ สวัสดิการของสัตว์ที่มีชีวิต

พิพิธภัณฑ์สถานประเภทจัดแสดงสัตว์มีชีวิต ควรมีความรับผิดชอบต่ออย่างเต็มที่ ต่อสุขภาพของสัตว์ และให้มีสภาพชีวิตความเป็นอยู่อย่างดี ควรมีการจัดเตรียมเครื่องมือ และหลักปฏิบัติเพื่อการรักษาความปลอดภัย เพื่อการป้องกันสำหรับเจ้าหน้าที่และผู้เข้าชม เช่นเดียวกับสัตว์ที่ต้องได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญสาขาสัตวแพทย์ การเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม ควรมีการวินิจฉัยอย่างชัดเจน

๒.๒๖ การใช้วัตถุพิพิธภัณฑ์โดยส่วนบุคคล

บุคลากรพิพิธภัณฑ์ คณะกรรมการ ครอบครัว ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้อื่น ไม่ควรได้รับการอนุญาตให้ดำเนินการเคลื่อนย้ายวัตถุใด ๆ ออกจากพิพิธภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นชั่วคราว หรือเพื่อโดยส่วนบุคคลก็ตาม

บทที่ ๓

พิพิธภัณฑ์สถาน คือ สถานที่เก็บรักษา
หลักฐานชั้นต้น เพื่อการสร้างและพัฒนาความรู้

หลักการ

พิพิธภัณฑ์สถานมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการดูแลรักษา การเข้าถึงและการตีความ
หลักฐานชั้นต้น ที่เก็บรวบรวมและรักษาไว้

หลักฐานชั้นต้น

๓.๑ วัตถุในฐานะหลักฐานชั้นต้น

นโยบายการจัดเก็บของพิพิธภัณฑสถานต้องระบุชัดเจนถึงความเป็นหลักฐานปฐมภูมิของวัตถุที่จัดเก็บ ไม่ควรปล่อยให้นโยบายถูกรวบงำเพียงเพราะเป็นแนววิชาการตามสมัยนิยม หรือการใช้งานของพิพิธภัณฑสถานในปัจจุบัน

๓.๒ การใช้งานวัตถุ

พิพิธภัณฑสถานที่มีหน้าที่จัดการให้การเข้าถึงวัตถุที่จัดเก็บและบริบทของวัตถุนั้นเป็นไปอย่างสะดวกที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ อาจกำหนดระดับชั้นการเข้าถึงข้อมูลเพื่อป้องกันข้อมูลลับเฉพาะหรือเพื่อรักษาความปลอดภัย

การรวบรวมวัตถุพิพิธภัณฑสถานและการวิจัย

๓.๓ การรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

การเก็บข้อมูลภาคสนามของพิพิธภัณฑสถานต้องมียุทธศาสตร์การจัดการที่ได้มาตรฐานทางวิชาการ และเป็นไปตามกฎหมาย ข้อบัญญัติ หรือสนธิสัญญาทั้งระดับชาติ และในระดับสากล การออกภาคสนามต้องทำการด้วยความเคารพและนับถือในมุมมองของชุมชนท้องถิ่นที่มีต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมประเพณี เช่นเดียวกับสืบทอดวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ

๓.๔ การรวบรวมหลักฐานชั้นต้นในกรณีพิเศษ

มีข้อยกเว้นในบางกรณีเท่านั้นที่วัตถุที่ปราศจากที่มามีความสำคัญต่อองค์ความรู้มากเสียจนเป็นที่สนใจของสาธารณชนจนต้องการให้อนุรักษ์ไว้ การรับวัตถุในกรณีเช่นนี้เข้าสู่พิพิธภัณฑสถานควรอยู่ภายใต้การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเท่านั้น โดยไม่มีผลกระทบในระดับชาติและสากลมาเกี่ยวข้อง (ดูเพิ่มเติมข้อ ๒.๑๑)

๓.๕ งานวิจัย

งานวิจัยที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานต้องเกี่ยวข้องกับพันธกิจของพิพิธภัณฑสถาน โดยมีวัตถุประสงค์และรวบรวมหลักฐานที่ถูกต้องกฎหมาย มีจริยธรรม และมีมาตรฐานเชิงวิชาการ

๓.๖ วิเคราะห์ที่ก่อความเสียหายแก่วัตถุ

เมื่อมีการทำการวิเคราะห์ที่อาจมีกระบวนการที่ทำให้ส่วนใดส่วนหนึ่งหรือวัตถุทั้งหมดเสียหายจะต้องทำบันทึกขั้นตอนการวิเคราะห์ทั้งหมด ผลของการวิเคราะห์ และผลสรุปการวิจัยรวมถึง ผลงานที่พิมพ์ในทุกระดับขั้นตอนอย่างละเอียด และเก็บไว้ในแฟ้มข้อมูลประจำวัตถุ

๓.๗ ขึ้นส่วนร่างกายมนุษย์และวัตถุบูชา

การทำวิจัยชิ้นส่วนร่างกายมนุษย์และวัตถุบูชาต้องกระทำอย่างให้ความเคารพในมาตรฐานของมืออาชีพ และใส่ใจกับความเชื่อของชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ หรือกลุ่มศาสนาของเจ้าของวัตถุ (ดูเพิ่มเติมข้อ ๒.๕ และ ๔.๓)

๓.๘ ลิขสิทธิ์งานวิจัย

เมื่อเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานเตรียมการนำเสนอ หรือเพื่อหาข้อมูลภาคสนามต้องทำการตกลงกับพิพิธภัณฑสถานสังกัดว่าใครเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

๓.๙ แบ่งปันความเชี่ยวชาญ

สมาชิกผู้ประกอบวิชาชีพพิพิธภัณฑสถานที่มีหน้าที่ที่จะต้องแบ่งปันองค์ความรู้ ประสบการณ์ กับเพื่อนร่วมงาน นักเรียน นักศึกษา ในสาขาที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่รับถ่ายทอดความรู้ มาต้องให้ความเคารพและอ้างอิงถึงผู้ประสพวิชาและส่งต่อความรู้และประสบการณ์ อันเป็นประโยชน์ต่อไปให้ผู้อื่น

๓.๑๐ ความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์และสถาบันอื่น

เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ให้ความรู้ให้ความร่วมมือและให้คำปรึกษากับสถาบันที่มีความสนใจและสะสมวัตถุประเภทเดียวกัน โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษา และองค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ ซึ่งการวิจัยจะช่วยสร้างการสะสมรวบรวมวัตถุ (Collection) ที่สำคัญให้กับสถาบันที่ไม่มีแผนด้านความปลอดภัยในระยะยาว

บทที่ ๔

พิพิธภัณฑ์สถานให้โอกาสสำหรับการชื่นชม การเรียนรู้
และการเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ

หลักการ

พิพิธภัณฑ์สถานมีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาแนวทางการใช้ความรู้และดึงดูดความสนใจผู้ชมจากชุมชน ท้องถิ่น หรือกลุ่มเป้าหมายของพิพิธภัณฑ์ ความสัมพันธ์แบบมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนในพื้นที่ และนำการส่งเสริมมรดกท้องถิ่นมาเป็นส่วนหนึ่งในแนวทางการให้ความรู้ของพิพิธภัณฑ์

สิ่งจัดแสดงและนิทรรศการ

๔.๑ การจัดแสดง นิทรรศการและกิจกรรมพิเศษ

การจัดแสดงและนิทรรศการชั่วคราว ทั้งทางกายภาพและระบบไฟฟ้า ควรสอดคล้องกับพันธกิจนโยบาย และวัตถุประสงค์ของพิพิธภัณฑ์ และต้องใส่ใจทั้งคุณภาพและมาตรฐานการอนุรักษ์วัตถุที่นำมาจัดแสดง

๔.๒ การตีความในพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์ต้องตรวจสอบข้อมูลที่เผยแพร่ในการจัดแสดงและนิทรรศการให้มีหลักฐานอ้างอิงชัดเจน มีความถูกต้อง และให้ความสำคัญกับกลุ่มชนหรือความเชื่อที่แตกต่าง (ให้พื้นที่กับแนวคิดวัฒนธรรมรอง)

๔.๓ การจัดแสดงสิ่งที่สะท้อนความรู้สึก

ชิ้นส่วนร่างกายมนุษย์และวัตถุบูชาต้องจัดแสดงอย่างให้ความเคารพภายใต้มาตรฐานของมืออาชีพ และวัตถุนั้นยังเกี่ยวข้องกับความเชื่อและนับถือของชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มศาสนา ของวัฒนธรรมเจ้าของวัตถุนั้น ๆ จะต้องจัดแสดงให้ถูกกาลเทศะ และเคารพให้เกียรติ

๔.๔ การยกเลิกการจัดแสดง

หากมีการเรียกร้องให้ยุติการจัดแสดงชิ้นส่วนมนุษย์หรือวัตถุบูชาโดยเฉพาะการร้องเรียนที่มาจากเจ้าของวัฒนธรรม ควรเร่งดำเนินการด้วยความใส่ใจ และเคารพ หากมีการร้องเรียนให้ส่งคืนวัตถุกลับสู่วัฒนธรรมควรดำเนินการเช่นเดียวกัน พิพิธภัณฑ์ควรกำหนดนโยบายในการรับผิดชอบต่อการร้องเรียนในลักษณะนี้ให้ชัดเจน

๔.๕ การจัดแสดงวัตถุที่ไม่ทราบแหล่งที่มา

พิพิธภัณฑ์ควรหลีกเลี่ยงการจัดแสดงหรือใช้วัตถุที่มีที่มาน่ากังขาหรือขาดหลักฐานที่มา พึงระลึกว่าการจัดแสดงหรือใช้วัตถุประเภทนี้อาจถูกมองว่าเป็นการส่งเสริมขบวนการลักลอบค้าของเก่า (สมบัติทางวัฒนธรรม)

แหล่งอื่น ๆ

๔.๖ การเผยแพร่

ข้อมูลใดใดที่พิพิธภัณฑ์เผยแพร่ต้องมีหลักฐานอ้างอิง แม่นยำเที่ยงตรงและรับผิดชอบ น่าเชื่อถือเชิงวิชาการ สังคม หรือความเชื่อที่ได้แสดงออกมา การเผยแพร่ของพิพิธภัณฑ์ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน

๔.๗ การทำจำลอง

พิพิธภัณฑ์ต้องเคารพในบูรณภาพของต้นฉบับ เมื่อมีการลอกแบบ ผลิตซ้ำ หรือ จำลองวัตถุในการสะสมรวบรวมวัตถุ (Collection) ชั้นที่จำลองทุกชั้นต้องมีการทำสัญลักษณ์ที่คงทนถาวรเพื่อแสดงว่าเป็นของที่จำลองขึ้น

บทที่ ๕

พิพธิภณทสถานถือครองทรพยากรที่มอบโอกาส
ในการบริการ และคินกำไรให้สังคม

หลักการ

พิพิธภัณฑ์สามารถทำประโยชน์ได้หลากหลายทั้งในด้านผู้เชี่ยวชาญ ทักษะ หรือแหล่งทรัพยากรทางกายภาพโดยไม่จำเป็นต้องจำกัดแต่ภายในพิพิธภัณฑ์อาจจะนำไปสู่การแบ่งปันทรัพยากรหรือให้บริการเสริมไปจากกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ อย่างไรก็ตามกิจกรรมเหล่านี้ต้องไม่กระทบกับพันธกิจหลักของพิพิธภัณฑ์

บริการตรวจพิสูจน์วัตถุ

๕.๑ พิสูจน์วัตถุผิดกฎหมายหรือได้มาโดยไม่ชอบธรรม

เมื่อพิพิธภัณฑสถานให้บริการพิสูจน์วัตถุ ไม่ควรดำเนินการโดยมีเป้าหมายในการแสวงหาผลประโยชน์ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม การพิสูจน์ และรับรองวัตถุต้องสงสัยว่าได้มาอย่างผิดกฎหมาย หรือได้มาโดยไม่ชอบธรรม ยักย้าย ส่งออก หรือนำเข้า ต้องไม่เปิดเผยต่อสาธารณชนจนกว่าจะได้แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงรับทราบ

๕.๒ การรับรองและประเมินค่า

การประเมินค่าจะทำในกรณีที่ต้องการทำประกันวัตถุ การตีค่าวัตถุอื่นต้องมีการยื่นคำร้องอย่างเป็นทางการจากพิพิธภัณฑสถาน หรือหน่วยงานทางกฎหมายของรัฐบาล หรือหน่วยงานสาธารณะอื่น ๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในส่วนนี้ หากพิพิธภัณฑสถานมีส่วนได้ส่วนเสียในการประเมินค่า ต้องไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการประเมินวัตถุนั้น

บทที่ ๖

พิพิธภัณฑ์สถานทำงานด้วยความร่วมมืออย่างใกล้ชิด
ทั้งกับชุมชนที่เป็นแหล่งที่มาของวัตถุพิพิธภัณฑ์
ในพิพิธภัณฑ์สถานนั้น ๆ และสาธารณชนทั่วไป

หลักการ

วัดอุพิพิธภณท์สะท้อนถึงเรื่องราวของชุมชนต้นกำเนิดแห่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ด้วยเหตุดังกล่าว วัดอุพิพิธภณท์เหล่านี้จึงมีคุณลักษณะพิเศษกว่าสมบัติทั่วไป เพราะตัวของวัดอาจมีความเกี่ยวพันกันอย่างลึกซึ้งกับเอกลักษณ์ทางศาสนา หรือทางการเมือง การปกครองในระดับชาติ ระดับภูมิภาค ระดับท้องถิ่น หรือแม้แต่ระดับกลุ่มชน ดังนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ทุกพิพิธภณท์สถานต้องสร้างนโยบายไว้รองรับความเป็นไปได้ในเรื่องราวที่กล่าวถึงนี้

ที่มาของวัตถุพิพิธภัณฑ

๖.๑ ความร่วมมือ

พิพิธภัณฑสถานควรส่งเสริมการแบ่งปันความรู้ เอกสารและวัตถุพิพิธภัณฑกับพิพิธภัณฑสถานด้วยกัน และกับองค์กรทางวัฒนธรรมอื่นทั้งในประเทศ และในท้องถิ่นที่พิพิธภัณฑสถานตั้งอยู่ควรคำนึงถึงการพัฒนาความสัมพันธ์ในรูปแบบของการให้ความร่วมมือกับพิพิธภัณฑสถานต่าง ๆ ในประเทศ หรือในแหล่งที่มาของพวกเขาได้สูญหายไป

๖.๒ การส่งคืนสมบัติทางวัฒนธรรม

พิพิธภัณฑสถานควรมีการเตรียมการในการสร้างแนวทางการเจรจา เพื่อการนำส่งคืนสมบัติทางวัฒนธรรม สู่ประเทศหรือสู่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของ การดำเนินการในเรื่องนี้ควรกระทำในรูปแบบที่คำนึงถึงความยุติธรรมและเป็นกลาง โดยยึดหลักทางวิชาการทางวิชาชีพ และสิทธิมนุษยชน พร้อมไปกับความถูกต้องด้านกฎหมายทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ซึ่งควรเป็นการดำเนินการในระดับรัฐบาล หรือโดยทางการเมือง

๖.๓ การนำกลับคืนซึ่งสมบัติทางวัฒนธรรม

เมื่อประเทศหรือประชาชน ผู้เป็นเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรม พยายามเรียกร้องนำกลับคืนซึ่งวัตถุหรือชิ้นส่วนตัวอย่างอินทรีย์ และอนินทรีย์วัตถุ ที่สามารถนำสืบได้ว่า ถูกลักลอบนำออก หรือถูกเคลื่อนย้ายมา โดยขัดแย้งกับหลักการที่ปรากฏในอนุสัญญาระหว่างประเทศ และข้อตกลงระดับชาติ และยังสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรม หรือทางธรรมชาติของประเทศ และของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ พิพิธภัณฑสถานที่เกี่ยวข้องควรจะให้ความร่วมมือในการส่งคืนสมบัติทางวัฒนธรรมกับประเทศเหล่านั้นโดยทันที หากไม่ขัดกับหลักกฎหมายของตน

๖.๔ วัตถุทางวัฒนธรรมจากประเทศที่ถูกครอบครอง

พิพิธภัณฑสถานควรเร่งดำเนินการซื้อ หรือรับมา ซึ่งวัตถุทางวัฒนธรรมจากพื้นที่ที่เป็นประเทศที่ถูกครอบครอง และควรให้ความเคารพอย่างเคร่งครัดในกฎหมาย และอนุสัญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า นำออก และเคลื่อนย้ายวัตถุทางวัฒนธรรม และธรรมชาติ

การให้ความเคารพต่อชุมชนผู้รับบริการโดยตรง

๖.๕ ชุมชนร่วมสมัย หรือชุมชนปัจจุบัน

เมื่อการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานไปเกี่ยวข้องกับชุมชนปัจจุบัน หรือเกี่ยวกับมรดกที่อยู่ในท้องถิ่น หรืออยู่ในพื้นที่ของชุมชนเหล่านั้น การแสวงหาหรือได้มาซึ่ง วัตถุพิพิธภัณฑท์ ควรเป็นการดำเนินงานที่อยู่บนพื้นฐานของการรับรู้และยอมรับของ ชุมชน โดยปราศจากการเอารัดเอาเปรียบ หรือการกระทำที่ไม่ถูกต้องต่อผู้เป็นเจ้าของวัตถุ หรือเจ้าของข้อมูล

๖.๖ การจัดหาทุนเพื่อความต้องการของชุมชน

เมื่อมีการแสวงหาทุนเพื่อการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ควรคำนึงถึงประโยชน์โดยรวมของชุมชนด้วย (ดูเพิ่มเติมข้อ ๑.๑๐)

๖.๗ การใช้ประโยชน์จากวัตถุพิพิธภัณฑท์ที่ได้มาจากชุมชนปัจจุบัน

การใช้ประโยชน์จากวัตถุพิพิธภัณฑท์ที่ได้มาจากชุมชนปัจจุบัน ต้องคำนึงถึงเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรี และขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของบุคคลผู้เป็นผู้ใช้วัตถุเหล่านั้นด้วย วัตถุพิพิธภัณฑท์เหล่านี้ควรถูกใช้ประโยชน์ไปในทางการส่งเสริมให้เห็นความเป็นอยู่อันดีงามของมนุษย์ เห็นพัฒนาการทางสังคม เห็นแนวทางการอยู่ร่วมกันด้วยสันติ และในขณะเดียวกัน ต้องให้ความเคารพด้วยการยอมรับให้ระบบความ หลากหลายของสังคม วัฒนธรรม และการแสดงออกด้วยภาษา (ดูเพิ่มเติมข้อ ๔.๓)

๖.๘ องค์กรสนับสนุนในชุมชน

พิพิธภัณฑสถานควรสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยกับการส่งเสริม และสนับสนุนต่อชุมชน (เช่น องค์กรเพื่อนพิพิธภัณฑท์ และองค์กรอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกัน เป็นต้น) ควรให้การยอมรับในการให้ขององค์กรเหล่านี้ และส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันราบรื่นระหว่างชุมชน และบุคลากรพิพิธภัณฑท์

บทที่ ๗

พิพิธภัณฑสถานต้องดำเนินงานอยู่ในครรลองแห่งกฎหมาย

หลักการ

พิพิธภัณฑ์สถานต้องยอมรับปฏิบัติโดยปราศจากเงื่อนไขต่อทุกระดับ และสนธิสัญญาระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค ระดับชาติ หรือแม้แต่ระดับท้องถิ่น นอกเหนือจากนั้นองค์กรด้านการบริหารยังควรสนองตอบต่อหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขทางกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะงานวัตถุพิพิธภัณฑ์ และการปฏิบัติงานพิพิธภัณฑ์

ขอบข่ายของกฎหมาย

๗.๑ กฎหมายระดับชาติ และท้องถิ่น

พิพิธภัณฑสถานควรให้การยอมรับในกฎหมายระดับชาติ และระดับท้องถิ่นทุกระดับ และให้ความเคารพในกฎหมายของประเทศอื่น เมื่อต้องมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถาน

๗.๒ กฎหมายระดับนานาชาติ

นโยบายของพิพิธภัณฑสถานควรสนองตอบต่อกฎหรือนานาชาติ ที่สภาการพิพิธภัณฑระหว่างชาติ ใช้เป็นมาตรฐานกลางในการนำเสนอหลักจรรยาบรรณสำหรับพิพิธภัณฑสถาน ใช้เป็นมาตรฐานกลางในการนำเสนอหลักจรรยาบรรณสำหรับพิพิธภัณฑสถาน ซึ่งมีรายนามดังต่อไปนี้

- อนุสัญญา UNESCO ว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองสมบัติทางวัฒนธรรมในกรณีเกิดความขัดแย้งทางสงคราม (อนุสัญญากรุงเฮก อนุสัญญาฉบับที่ ๑ พุทธศักราช ๒๔๙๗ และ ฉบับที่ ๒ พุทธศักราช ๒๕๔๒)
- อนุสัญญา UNESCO ว่าด้วยแนวทางข้อห้ามและการป้องกันการนำเข้า การส่งออก และการถ่ายโอน ซึ่งความเป็นเจ้าของสมบัติวัฒนธรรมโดยผิดกฎหมาย (พุทธศักราช ๒๕๑๓)
- อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างชาติเกี่ยวกับประเภทพันธุ์สัตว์ และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์
- อนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ
- อนุสัญญา UNIDROIT ว่าด้วยวัตถุวัฒนธรรมที่ถูกโจรกรรม และการถูกนำออกโดยผิดกฎหมาย
- อนุสัญญา UNESCO ว่าด้วยการป้องกันมรดกวัฒนธรรมใต้น้ำ
- อนุสัญญา UNESCO ว่าด้วยการดูแลมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

บทที่ ๘

พิพิธภัณฑสถานดำเนินงานตามหลักวิชาชีพ

หลักการ

บุคคลผู้อยู่ในวงการพิพิธภัณฑ์ ควรศึกษามาตรฐาน และกฎหมายที่ได้รับการยอมรับ และยึดมั่นในศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิแห่งอาชีพ ทุกคนควรปกป้องส่วนรวมมิให้กระทำผิด กฎหมาย หรือหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ ควรใช้ทุกโอกาสในการให้ข้อมูลและความรู้แก่มหาชน เกี่ยวกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์และหลักการของอาชีพ เพื่อพัฒนาความเข้าใจให้มหาชน ในเรื่องบทบาทของพิพิธภัณฑสถานเพื่อสังคม

การปฏิบัติตนตามวิชาชีพ

๘.๑ การสร้างความคุ้นเคยกับกฎระเบียบและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

บุคลากรในวงการพิพิธภัณฑสถาน ควรสร้างความเข้าใจ และความคุ้นเคยกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายแห่งชาติ และกฎหมายของท้องถิ่น รวมทั้งเงื่อนไขในการจ้างบุคลากรในพิพิธภัณฑสถาน ควรหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่อาจทำให้เกิดการตีความไปว่าปฏิบัติตนไม่เหมาะสมได้

๘.๒ ความรับผิดชอบในอาชีพ

บุคลากรในวงการพิพิธภัณฑสถาน มีภาระในการดำเนินการตามนโยบาย และตามกระบวนการของสถาบันที่จ้างตน อย่างไรก็ตาม ทุก ๆ คนควรปฏิเสธการปฏิบัติใด ๆ ที่สามารถนำความเสียหายมาสู่สถาบัน พิพิธภัณฑสถาน หรืออาชีพ และจรรยาบรรณพิพิธภัณฑสถาน

๘.๓ การดำเนินงานตามวิชาชีพ

การซื้อตรงต่อเพื่อนร่วมงาน และต่อพิพิธภัณฑสถานที่เป็นนายจ้าง ถือเป็นความรับผิดชอบทางวิชาชีพที่สำคัญ และต้องยืนหยัดอยู่บนฐานแห่งความซื่อตรงต่อรากฐานแห่งหลักจรรยาบรรณที่ใช้อยู่ในวงวิชาชีพโดยรวม ทุกคนควรปฏิบัติตามข้อกำหนดในหลักจรรยาบรรณสำหรับพิพิธภัณฑสถานของสภาการพิพิธภัณฑสถานระหว่างชาติ และให้ความใส่ใจในหลักหรือนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

๘.๔ ความรับผิดชอบทางวิชาการ และทางวิทยาการ

บุคลากรในวงการพิพิธภัณฑสถาน ควรส่งเสริมให้มีการสืบค้น อนุรักษ์ และใช้ข้อมูลที่ดีทอดมาถึงบรรพบุรุษ ดังนั้นทุกคนควรหลีกเลี่ยงการกระทำหรือเหตุการณ์ใด ๆ ที่อาจทำให้เกิดผลในการสูญเสียข้อมูลทางวิชาการ และข้อมูลทางวิทยาศาสตร์

๘.๕ ตลาดค้าวัตถุผิดกฎหมาย

บุคลากรในวงการพิพิธภัณฑสถาน ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมการค้า หรือตลาดค้าสมบัติทางธรรมชาติ และวัฒนธรรม ทั้งโดยทางตรง และทางอ้อม

๘.๖ ชั้นความลับ

บุคลากรในวงการพิพิธภัณฑสถาน ต้องปกป้องข้อมูลที่ได้รับมาในระหว่างการทำงาน ซึ่งถือเป็นความลับ นอกเหนือไปจากนั้น ข้อมูลของวัตถุที่ส่งมาตรวจพิสูจน์ที่พิพิธภัณฑสถาน ก็ให้ถือเป็นข้อมูลที่เปิดเผยไม่ได้เช่นเดียวกัน และไม่สามารถนำไปจัดพิมพ์ เผยแพร่ หรือส่งต่อข้อมูลไปยังสถาบัน หรือบุคคลอื่นได้ โดยไม่ได้รับการยินยอมอย่างเป็นทางการจากผู้เป็นเจ้าของ

๘.๗ พิพิธภัณฑสถาน และการรักษาความปลอดภัยสำหรับวัตถุพิพิธภัณฑสถาน

ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของพิพิธภัณฑสถาน หรือของวัตถุสะสมส่วนบุคคล รวมทั้งสถานที่ที่ได้มีการตรวจเยี่ยมระหว่างการทำงาน ถือเป็นข้อมูลที่บุคลากรพิพิธภัณฑสถานทุกคนต้องถือเป็นข้อมูลลับสุดยอด

๘.๘ ข้อยกเว้นในแนวปฏิบัติด้านความลับ

ข้อมูลที่เป็นความลับถือเป็นข้อมูลที่ต้องมอบให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวน เกี่ยวกับการโจรกรรม การได้มา หรือการถ่ายโอนสมบัติโดยผิดกฎหมาย

๘.๙ ปึงเจกบุคคล

ในขณะที่สมาชิกของผู้ประกอบอาชีพนี้ได้รับสิทธิ์ในการมีอิสระส่วนบุคคล แต่ทุกคนต้องเข้าใจว่าธุรกิจที่เป็นส่วนบุคคล หรือความสนใจโดยอาชีพ ไม่สามารถจะแยกจากสถาบัน ผู้ว่าจ้างได้โดยเด็ดขาดจากกัน

๘.๑๐ ความสัมพันธ์โดยอาชีพ

บุคลากรในวงการพิพิธภัณฑสถาน ควรสร้างความสัมพันธ์ในการดำเนินงานกับบุคลากรด้านอื่น ๆ ทั้งในและนอกพิพิธภัณฑสถาน ที่ตนทำงานอยู่ ซึ่งในการติดต่อสร้างสัมพันธ์ภาพ บุคลากรพิพิธภัณฑสถาน ควรส่งมอบความร่วมมือตามวิชาชีพกับผู้อื่นอย่างเต็มความสามารถด้วยมาตรฐานที่สูง

๘.๑๑ การให้คำปรึกษาอย่างเป็นมืออาชีพ

เป็นความรับผิดชอบทางวิชาชีพที่ต้องให้คำปรึกษากับเพื่อนร่วมวงการทั้งในและนอกพิพิธภัณฑสถาน หากขาดแคลนความเชี่ยวชาญในบางพิพิธภัณฑสถาน เพื่อความมั่นใจในการตัดสินใจ

ผลประโยชน์ทับซ้อน

๘.๑๒ ของขวัญ ความช่วยเหลือ การให้ยืม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคลอื่น ๆ

บุคลากรผู้ทำงานในพิพิธภัณฑสถานทุกคน ต้องไม่ยอมรับของขวัญ ความช่วยเหลือ การให้ยืม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคลอื่นใดที่อาจมีการเสนอให้ ที่อาจมีข้อผูกมัดที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ในการดำเนินงานที่พิพิธภัณฑสถาน แม้โดยมารยาทในอาชีพบางครั้ง อาจเกี่ยวข้องกับการให้ และการรับของขวัญ แต่ทั้งหมดนี้ควรเป็นการปฏิบัติในนามของสถาบันที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

๘.๑๓ การรับจ้างภายนอก

บุคลากรผู้ทำงานในพิพิธภัณฑสถานทุกคน แม้จะได้รับสิทธิในการมีอิสระส่วนบุคคล ก็ตามแต่ทุกคนต้องเข้าใจว่า ไม่มีธุรกิจที่เป็นส่วนบุคคล หรือความสนใจในทางวิชาชีพใด ๆ ที่จะสามารถแยกออกจากสถาบันผู้ว่าจ้างได้โดยเด็ดขาด ดังนั้นพวกเขาจึงไม่ควรรับจ้าง หรือรับปฏิบัติงานอื่นที่อาจสร้างความขัดแย้งหรืออาจถูกมองไปได้ว่ามีความขัดแย้งกับพิพิธภัณฑสถานที่ตนทำงานอยู่

๘.๑๔ การทำการค้ามรดกทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม

บุคลากรผู้ทำงานในพิพิธภัณฑสถานทุกคน ไม่ควรไปเกี่ยวข้องทั้งโดยตรง และทางอ้อม ในการทำการค้า (รับซื้อ และขายเพื่อหากำไร) มรดกทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม

๘.๑๕ ปฏิสัมพันธ์กับผู้ค้า

บุคลากรผู้ทำงานในพิพิธภัณฑสถานทุกคน ต้องไม่รับของขวัญ หรือการต้อนรับ อย่างดี หรืออามิสสินจ้างในรูปแบบใด ๆ จากนักค้า นักประมูล หรือบุคคลอื่นที่อาจเป็น สิ่งจูงใจ ในการซื้อ หรือการถอดถอนวัตถุพิพิธภัณฑวัตถุออกจากทะเบียน หรือการละเว้นที่จะปฏิบัติหน้าที่ นอกไปจากนั้น บุคลากรที่อยู่ในวิชาชีพพิพิธภัณฑ ไม่ควรแนะนำ นักค้า นักประมูล หรือนักประเมินค่าทรัพย์สินให้กับมวลหมู่บุคคลใดในสาธารณะ

๘.๑๖ การสะสมส่วนบุคคล

บุคลากรทำงานในพิพิธภัณฑสถานทุกคน ไม่ควรปฏิบัติที่เป็นการแข่งขันกับพิพิธภัณฑสถานของตน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดซื้อวัตถุ หรือการสะสมส่วนบุคคล ข้อตกลงระหว่างผู้เชี่ยวชาญ พิพิธภัณฑสถานและองค์กรด้านการบริหาร ในเรื่องการสะสมส่วนบุคคลต้องมีการจัดทำขึ้น และต้องยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

๘.๑๗ การใช้ชื่อและสัญลักษณ์ของสภากาการพิพิธภัณฑระหว่างชาติ

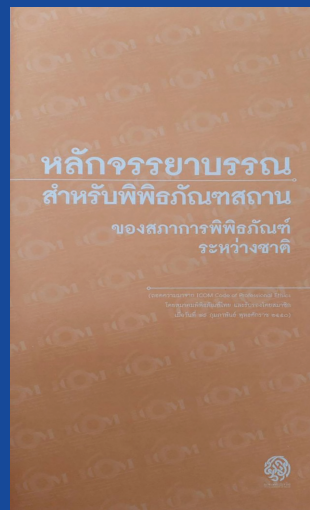
ชื่อของสภากาการพิพิธภัณฑระหว่างชาติ อักษรย่อ หรือสัญลักษณ์ ไม่สามารถนำไปใช้เพื่อการส่งเสริมเผยแพร่ หรือการรับรองอย่างเป็นทางการ เพื่อดำเนินการ หรือการจัดทำสินค้าใด ๆ

๘.๑๘ ผลประโยชน์ทับซ้อนอื่น ๆ

หากมีผลประโยชน์ทับซ้อนอื่นใดที่พัฒนาขึ้นระหว่างบุคคลใดกับพิพิธภัณฑสถาน ผลประโยชน์ของพิพิธภัณฑสถานควรต้องได้รับสิทธิก่อน

เอกสารอ้างอิง

- วารสารสมาคมพิพิธภัณฑ์ไทย @MuseumM Journal of the Museum Association of Thailand ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ มกราคม - มิถุนายน ๒๕๕๒

คณะผู้จัดพิมพ์

ที่ปรึกษา

ผศ.ดร.รวิน ระวิวงศ์
นายสุวรรค์ วงษ์ศิริ
ดร.ชนินทร วรรณวิจิตร

คณะทำงานการจัดพิมพ์

ดร.กรรณิการ์ เฉิน
ดร.วิจิตรา สุริยกุล ณ อยุธยา
นายชีวลีทธิ์ บุญยเกียรติ
นายชिरพัทธ์ เจริญเวช
นางสาวชนิกา คงสวัสดิ์
นางสาวฤดีมาศ บุตรศิริ

** ** เอกสารฉบับนี้อ้างอิงจากฉบับแปลโดย สมาคมพิพิธภัณฑ์ไทย ซึ่งถูกเผยแพร่ในวารสาร
สมาคมพิพิธภัณฑ์ไทย @Museum Journal of the Museum Association of Thailand
ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ มกราคม - มิถุนายน ๒๕๕๒

ICOM international
council
of museums

จัดพิมพ์โดย

WWW.NSM.OR.TH